RAMAKRISHNA MISSION VIDYAMANDIRA

(Residential Autonomous College under University of Calcutta)

B.A./B.Sc. SIXTH SEMESTER EXAMINATION, MAY 2014

THIRD YEAR

SANSKRIT (Honours)

Date : 22/05/2014

Time : 11 am – 3 pm

Paper : VIII

Full Marks : 100

1. **एकस्य** प्रश्नस्योत्तरं लेख्यम्। [1×12]
   a) 'साधकतमं करणम्' इति सूत्रं दीक्षितदिशा व्याख्यायताम्। तत्र तमब्ग्रहणप्रयोजनमपि निरूपणीयम्। को नाम हेतुः ? तस्मात् करणस्य किमपि पार्थक्यमस्ति किम् ? [5+3+2+2]
   b) कारकभिन्नस्थले चतुर्थीविभक्तेः प्रयोगाः सम्यक् प्रदर्शनीया नियमोल्लेखपुरःसरम्। [12]

2. यथाभिरुचि सूत्र**द्वयं** व्याख्येयम्। [2×5]
   a) कर्तृकर्मणोः कृति।
   b) येनाङ्गविकारः।
   c) वारणार्थानामीप्सितः।
   d) ध्रुवमपायेऽपादानम्।

3. वैयाकरणवचन**स्यैकस्या**शयः स्फुटीकरणीयः। [1×6]
   a) ... आधारस्त्रिधा।
   b) ईप्सितमात्र इयं संज्ञा। प्रकर्षविवक्षायां तु परत्वात् कर्मसंज्ञा...।

4. विषय**मेक**मवलम्ब्य टीकैका रचनीया। [1×4]
   a) अकथितकर्म।
   b) अवच्छेदः।
   c) सम्प्रदानम्।

5. निम्नरेखाङ्कितेषु **चतुर्षु** सकारणं विभक्तिनिर्णयः कार्यः। [4×2]
   a) क्रमादमुं नारद इत्यबोधि सः।
   b) नाग्निस्तृप्यति काष्ठानाम्।
   c) वृक्षं पुष्पं चिनोति।
   d) तस्मात्त्वमेव शरणम्।
   e) गन्धर्वनगरलेखेव पश्यत एव नश्यति।
   f) निपातनीया हि सतामसाधवः।
   g) वृक्षात् पश्यति व्याघ्रम्।

6. यत्किमपि विषय**पञ्च**कमवलम्ब्य अतिसंक्षिप्तटीका विरचनीयाः। [5×2]
   a) अपिनिहितिः (Epenthesis)
   b) मूर्धन्यीभवनम् (cerebralisation)
   c) अन्त्यस्वरलोपः (Apocope)
   d) समीभवनम् (Assimilation)
   e) आदिस्वरलोपः (Apharesis)
   f) वर्णविपर्ययः (Metathesis)
   g) विषमीभवनम् (Dissimilation)

h) मध्यस्वरलोपः (Syncope)

i) अपश्रुतिः (Ablant)

j) समाक्षरलोपः (Hapology)

7. विषयद्वयमवलम्ब्य टीका**द्वयं** विरचनीयम्। [2×5]

a) द्रव्याणि ... नवैव।

b) ... पञ्च कर्माणि।

c) ... द्विविधं सामान्यम्।

d) विशेषः।

8. प्रश्न**स्यैकस्यो**त्तरं लेख्यम्। [1×12]

a) पातञ्जलदर्शनानुसारं सम्यङ् निरूपणीयानि योगाङ्गानि।

b) पूर्वमीमांसादर्शनसम्मतानि प्रमाणानि निरूपणीयानि।

9. निम्नलिखितेषु विषय**चतुष्टय**मवलम्ब्य संक्षिप्तास्तथ्यपूर्णाश्च टीका विरचनीयाः। [4×5]

a) चार्वाकदेहात्मवादः।

b) चत्वारि आर्यसत्यानि।

c) जैनमते मोक्षमार्गः।

d) न्यायनये लौकिकसन्निकर्षः।

e) सांख्यसत्कार्यवादः।

f) अद्वैतवेदान्तदर्शनानुसारम् अविद्या।

g) रघुनाथशिरोमणिः।

10. **अष्ट** प्रश्नाः समाधेयाः। [8×1]

a) को नामानुबन्धः?

b) अद्वैतसिद्धिः केन विरचिता?

c) कस्तावत् टुप्टीकाकृत्?

d) योगदर्शनानुसारं कास्तावत् पञ्चतय्यश्चित्तवृत्तयः?

e) सांखदर्शनस्वीकृतानि प्रमाणानि कानि?

f) के पिठरपाकवादिनः? के च पीलुपाकवादिनः?

g) सप्तपदार्थी केन विरचिता?

h) न्यायनये कथाः कतिविधाः? काश्च ताः?

i) आत्मतत्त्वविवेकग्रन्थकृत् कः?

j) प्रमेयकमलमार्तण्डग्रन्थः केन रचितः?

k) श्रीभाष्यं केन विरचितम्?

l) सौगतसमयानुसारं स्वलक्षणं कस्य विषयः सामान्यलक्षणं च कस्य?